

**АНТИУКРАЇНСЬКИЙ ХАРАКТЕР ШКІЛЬНОЇ ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТИ В ОРДЛО
ТА ОКУПОВАНОМУ КРИМУ**

Викладач: доктор історичних наук, професор Турченко Галина Федорівна

Кафедра: давньої і нової історії України та методики навчання історії, V корпус, ауд. 319

E-mail: galina_turchenko@ukr.net

Інші засоби зв'язку: Moodle, приватні повідомлення електронною поштою, Viber, Telegram 0977302716

ВИДИ ЗАНЯТЬ І РОЗКЛАД

Лекційні заняття: 22 годин

Практичні заняття: – 10 годин

Консультації: особисті – вівторок (12.00-12.45), четвер (16.05-17.00) через ZOOM, електронною поштою, Viber, Telegram 0977302716.

Освітня програма, рівень вищої освіти		магістр			
Рік навчання	2	Семестр	3	Курс	Вибіркова. Дисципліни вільного вибору студента в межах спеціальності
Кредити ECTS	3	Навч. рік	2023-24	Тижні	11
Кількість годин	90	Вид контролю	залік	Аудиторні години – 32 Самостійна робота – 58	
Посилання на курс в Moodle		https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15232			

ОПИС КУРСУ

Мета: сформувати у майбутніх вчителів історії вміння критично мислити, критично осмислювати проблеми в освіті; виявляти загрози антиукраїнської політики в сфері історичної освіти на окупованих територіях Криму та ОРДЛО, виявляти маніпулятивні впливи на свідомість українських школярів, що опинилися в окупації; формувати вміння протистояти цим загрозам.

Завдання:

- Формувати у здобувачів здатність оригінально та критично мислити, критично осмислювати проблеми в освіті на окупованих українських землях – в Криму та ОРДЛО;
- Формувати у здобувачів здатність розпізнавати російські імперські міфи, що панують в шкільній історичній освіті на окупованих українських землях – в Криму та ОРДЛО;
- Формувати у здобувачів вміння доводити, що ідеї «Русского мира» та «Новоросії» є проявом сучасної неоімперської стратегії РФ щодо України; проаналізувати приклади насадження імперських міфів в освітній процес на українських окупованих територіях;

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Силабус навчальної дисципліни

- Формувати у здобувачів вміння доводити, що злочини РФ в освітній сфері в умовах відкритої фази російсько-української війни є геноцидом українського народу;
- Формувати у здобувачів здатність орієнтуватися в світовому інформаційному просторі, використовувати наявні інформаційні ресурси для спростування радянських та російських імперських міфів;
- Вміння аналізувати приклади фальсифікацій, перекручень і маніпуляцій щодо історії України;
- Формувати у здобувачів вміння виявляти загрози антиукраїнської політики в сфері історичної освіти на окупованих територіях Криму та ОРДЛО, виявляти маніпулятивні впливи на свідомість українських школярів, що опинилися в окупації; формувати вміння протистояти цим загрозам.
- Формувати у здобувачів soft skills – вміння працювати в команді, виступати перед аудиторією, дискутувати, поважати учасників групи незалежно від національності та віросповідання.

ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Плани лекцій і рекомендована література до них, плани практичних занять, рекомендована література, завдання з самостійної роботи; запитання для підсумкового контролю, тестові завдання розміщені в СЕЗН Moodle за посиланням: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15232>

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі набувають таких результатів навчання і компетентностей:

Результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
ЗК 1 Здатність проводити наукові дослідження, оригінально та критично мислити, критично осмислювати проблеми в освіті та суміжних галузях знань: історії, психології, методології (дослідницька компетентність).	Методи навчання: словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах. Контрольні заходи: виконання тестового завдання; підготовка питань і обговорення актуальних проблем на семінарських заняттях; підсумкові контрольні заходи; залік.
ЗК 5 Здатність продовжувати навчання із високим ступенем автономії в галузі історії, теорії та методики навчання історії й громадянознавства, педагогіки, психології та освітнього менеджменту (здатність до навчання впродовж життя).	Методи навчання: словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах. Контрольні заходи: виконання тестового завдання; підготовка питань і обговорення актуальних проблем на семінарських заняттях; підсумкові контрольні заходи; залік.

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Силабус навчальної дисципліни

<p>СК 1. Здатність застосовувати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки світового рівня у сфері професійної діяльності вчителя історії (предметно-методична компетентність).</p>	<p>Методи навчання: словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах.</p> <p>Контрольні заходи: виконання тестового завдання; підготовка питань і обговорення актуальних проблем на семінарських заняттях; підсумкові контрольні заходи; залік.</p>
<p>СК 6 Здатність орієнтуватися в світовому інформаційному просторі, використовувати наявні інформаційні ресурси, створювати нові інформаційні ресурси, використовувати цифрові технології в освітньому процесі (інформаційно-цифрова компетентність).</p>	<p>Методи навчання: словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах.</p> <p>Контрольні заходи: виконання тестового завдання; підготовка питань і обговорення актуальних проблем на семінарських заняттях; підсумкові контрольні заходи; залік.</p>
<p>ПРН 1 Вибирати методичні та історичні проблеми із застосуванням критичного мислення, прогнозувати можливі розв'язки, перевіряти ефективність різних розв'язків, складати та реалізовувати план методичного та історичного дослідження, формувати бібліографію та емпіричну базу дослідження, встановлювати, вимірювати та аналізувати емпіричні дані, формулювати висновки.</p>	<p>Методи навчання: словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах.</p> <p>Контрольні заходи: виконання тестового завдання; підготовка питань і обговорення актуальних проблем на семінарських заняттях; підсумкові контрольні заходи; залік.</p>
<p>ПРН 5 Діагностувати прогалини у власній компетентності за допомогою застосування критичного осмислення своєї діяльності, здійснювати пошук фахової літератури з історії та методики, опрацьовувати джерела наукової інформації, застосовувати здобуті теоретичні знання у практиці організації процесу навчання історії та громадянознавства.</p>	<p>Методи навчання: словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах.</p> <p>Контрольні заходи: виконання тестового завдання; підготовка питань і обговорення актуальних проблем на семінарських заняттях; підсумкові контрольні заходи; залік.</p>

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Силабус навчальної дисципліни

<p>ПРН 11 Знати новітню історію, актуальні проблеми новітньої історії та методики навчання історії в профільній школі, користуватись вітчизняними і зарубіжними джерелами наукової інформації, критично їх осмислювати та інтегрувати в процес навчання історії в профільній школі.</p>	<p>Методи навчання: словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах.</p> <p>Контрольні заходи: виконання тестового завдання; підготовка питань і обговорення актуальних проблем на семінарських заняттях; підсумкові контрольні заходи; залік.</p>
<p>ПРН 16 Використовувати світові інформаційні ресурси, інформаційно-комунікаційні технології в організації й проведенні занять з історії та громадянознавства, створювати власні інформаційні ресурси для навчальних цілей розвивального характеру.</p>	<p>Методи навчання: словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах.</p> <p>Контрольні заходи: виконання тестового завдання; підготовка питань і обговорення актуальних проблем на семінарських заняттях; підсумкові контрольні заходи; залік.</p>

ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна «Антиукраїнський характер шкільної історичної освіти в ОРДЛО та окупованому Криму» розбита на 4 змістових модулів. За виконані теоретичні і практичні завдання студент отримує бальні оцінки, які сумуються і складають загальну оцінку за поточний контроль. Одержання студентом мінімальної бальної оцінки за кожен з атестацій є обов'язковою умовою його допуску до заліку з дисципліни.

Види поточного і рубіжного контролю:

- розв'язання проблемних завдань на семінарських заняттях;
- теоретичні завдання - тести на платформі Moodle;
- залік.

Поточний контроль передбачас:

Семінарські заняття, на яких відбувається розв'язання **аналітичних завдань** відбуваються у відповідні аудиторні години. Під час роботи на семінарі студент може отримати максимум 8 балів. Критерії оцінювання роботи: а) Послідовний виклад матеріалу з висновками в кінці відповіді, знання фактичного матеріалу, володіння понятійним апаратом, уміння творчо розв'язувати завдання – 8 балів; б) послідовний виклад матеріалу, знання фактичного матеріалу, володіння категоріальним апаратом, допускається 1-2 неточності у використанні понятійного матеріалу – 7-5 бали, в) зміст матеріалу викладено частково, з недотриманням в окремих випадках послідовності, студент частково володіє знаннями фактичного матеріалу, при поясненні понять

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Силабус навчальної дисципліни

допущено помилки, суть питання в основному розкрита, не зважаючи на зазначені вище упущення – 4-1 бали. Доповнення та участь у дискусії на семінарському занятті оцінюється у 1–2 бали.

Контрольні теоретичні завдання-тести 4-ти змістових модулів розташовані у системі Moodle. Після кожного змістовного модуля потрібно пройти тести (з обранням однієї правильної відповіді). Кожна правильна відповідь оцінюється в 0,83 бали (тип питання: багатоваріантне). За умови виконання всіх контрольних теоретичних завдань за 4 модулі, студент може набрати максимум 20 балів.

<i>Вид поточного контролю</i>	<i>Бали</i>
Відповіді на семінарських заняттях №1-6	5x8=40
Контрольний захід (тести) № 1-4	4x5=20
<i>Разом</i>	<i>60</i>

Студенти, які перебувають на окупованих територіях, за кордоном чи мають індивідуальний графік, й не змогли відвідувати семінарські заняття, студенти які не набрали 35 балів зможуть отримати допуск до екзамену. Для отримання допуску студентам потрібно: освоїти програму дисципліни; пройти контрольні заходи (тести №1-4 - максимум 20 балів) та додаткові тести (А, В - максимум 10 балів); підготувати письмову відповідь на ЗАВДАННЯ 1-6 (максимум 5 балів за одне виконане завдання). Результати оцінювання будуть відображені в журналі курсу в системі MOODLE. Після набору 35 балів студент отримує допуск до заліку.

Підсумковий семестровий контроль (залік). Складається з двох частин:

- а) Теоретичне завдання-тести – відповіді на заліку в он-лайн форматі (20 балів),
- б) Практичні завдання - розв'язання практичних завдань (20 балів)

Під час заліку студент може отримати до 40 балів.

- 1) Теоретичне завдання – виконання тесту на платформі Moodle. Тест містить 40 питань закритого типу (багатоваріантне питання). Із варіантів студенту слід обрати один. Кожне питання оцінюється у 0,5 бали. Можна набрати 20 балів.
- 2) Практичне завдання – розв'язання двох практичних завдань – 20 балів

Бали	Критерії оцінювання практичного завдання
10	Самостійно розв'язане практичне завдання; ґрунтовне знайомство з фаховою літературою. Відповідь відзначається логічною побудовою, переконливістю аргументів, вдалими використанням професійною термінологією, лексичним розмаїттям, чіткістю висновків. Сформованість навичок та умінь аналізувати, порівнювати, надавати оцінку історичним подіям і явищам.
9-8	Самостійно розв'язане практичне завдання. Не всі аспекти отримали ретельного висвітлення, проте висловлені думки відзначаються оригінальністю та аргументованістю. Сформованість навичок та умінь аналізувати, порівнювати, надавати оцінку історичним подіям і явищам.

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Силабус навчальної дисципліни

7-6	Продемонстровано знання фахової літератури та володіння термінологією. В аналітичній частині певні аспекти висвітлені не достатньо переконливо, проте допущені помилки фактологічного плану.
5-3	Продемонстровано володіння професійною лексикою. Матеріал викладено послідовно, висновки чіткі. Аналітична частина відповіді не збалансована, відсутня аргументація.
2-1	Відповідь побудована з окремих, не пов'язаних між собою речень, лексика дуже бідна. Викладення головних положень виявляє відсутність базових знань з предмету.

Студентові зараховується вивчення курсу «Антиукраїнський характер шкільної історичної освіти в ОРДЛО та окупованому Криму» за умови, що за результатами поточного і підсумкового семестрового контролю він отримав **із 100 можливих балів 60 і більше**. Якщо за результатами поточного і підсумкового семестрового контролю студент **отримав менше 60 балів**, то вивчення курсу «Антиукраїнський характер шкільної історичної освіти в ОРДЛО та окупованому Криму» йому не зараховується й розглядається як академічна заборгованість.

Політика оцінювання

Максимальна кількість балів	100	100%
Залік	40	40%
Робота на семінарах (доповіді та доповнення, участь в дискусіях, дебати тощо), поточний контроль	60	60%
Мінімальна кількість балів для допуску до заліку (робота на семінарах, поточний контроль)	35	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FХ	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

РОЗКЛАД КУРСУ ЗА ТЕМАМИ І КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Силабус навчальної дисципліни

Тиждень і вид заняття	Тема заняття	Контрольне завдання
Змістовий модуль 1.		
Тиждень 1 Лекція 1	Тема 1. Руйнування української системи шкільної освіти в окупованому Криму та ОРДЛО.	
Тиждень 2 Семинар 1	Тема 1. Руйнація української системи шкільної освіти в окупованому Криму та ОРДЛО	Робота в групах, проблемні запитання: 1. Охарактеризуйте процеси руйнації української системи шкільної освіти в окупованому Криму та ОРДЛО. 2. Зміни у викладанні гуманітарних дисциплін в школах окупованому Криму та ОРДЛО 3. Охарактеризуйте діяльність «інструментів м'якої сили» «русского миру» в сфері історичної освіти у 2004-2013 рр. (на прикладі Криму).
Тиждень 2 Лекція 2	Тема 2. Інтеграція освітньої системи окупованого Криму в освітню систему РФ	
Тиждень 3 Лекція 3	Тема 3. Шкільний курс історії в окупованому Криму: поширення історичних міфів та маніпуляцій історичними фактами (2014-2021 рр.)	
Тиждень 4 Семинар 2	Тема 2. Інтеграція освітньої системи окупованого Криму в освітню систему РФ	Робота в групах, проблемні запитання: 1. Проаналізуйте зміни в шкільному курсі з історії в окупованому Криму. 2. Охарактеризуйте зміст «Концепції нового навчально-методичного комплексу з вітчизняної історії» та іншої методичної літератури, що впроваджувалася в школах окупованого Криму з 2014 р. 3. Проаналізуйте зміст посібника для вчителів «Крим, сторінки історії» (2015 р.) й доведіть, що він має антиукраїнський характер.

Змістовий модуль 2.

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Силабус навчальної дисципліни

Тиждень 4 Лекція 4	Тема 4. Курс «Кримоведеніє» та «Історія Криму» як елемент маніпуляції історичною свідомістю	
Тиждень 5 Лекція 5.	Тема 5. Антиукраїнський характер змін шкільного курсу з історії в окупованому Криму у 2014-2021 рр.	
Тиждень 6 Семінар 3	Тема 3. Антиукраїнський характер змін шкільного курсу з історії в окупованому Криму у 2014-2021 рр.	Робота в групах, проблемні запитання: 1. Доведіть, що шкільний курс з історії в окупованому Криму має антиукраїнський характер. 2. Назвіть основні історичні фейки, які містяться в посібнику для вчителів «Крим. Сторінки історії» (2015 р.) 3. Доведіть, що зміст шкільного курсу з історії спрямований на легалізацію окупації Криму в свідомості дітей.

Змістовий модуль 3.

Тиждень 6 Лекція 6	Тема 6. Курси «Історія Росії» та «Обществознание» в системі шкільної освіти окупованого Криму: насадження ідей «русского миру»	
Тиждень 7 Лекція 7	Тема 7. Шкільний курс історії в ОРДЛО: поширення історичних міфів та маніпуляцій історичними фактами (2014-2021 рр.)	

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Силабус навчальної дисципліни

Тиждень 8 Лекція 8.	Тема 8. Зміст та особливості шкільного курсу з історії в ОРДЛО у 2014-2021 рр.	
Тиждень 8 Семінар 4	Тема 4. Курси «Історія Росії» та «Обществознание» в системі шкільної освіти окупованого Криму: насадження ідей «русского миру»	Робота в групах, проблемні запитання: 1. Проілюструйте фактами насадження ідей «русского миру» через систему шкільної освіти окупованого Криму. 2. Доведіть, що зміст курсів «Історія Росії» та «Обществознание» має антиукраїнський характер. 3. Якими позаурочними заходами на історичну тематику відбувається насадження ідей «русского миру» в школах окупованого Криму?

Змістовий модуль 4.

Тиждень 9 Лекція 9	Тема 9. Антиукраїнська риторика в курсі історичного краєзнавства в системі освіти ОРДЛО	
Тиждень 10. Лекція 10	Тема 10. Антиукраїнський характер змін шкільного курсу з історії в ОРДЛО у 2014-2021 рр. як складова гібридної війни РФ проти України	
Тиждень 10 Семінар 5	Тема 5. Антиукраїнський характер змін шкільного курсу з історії в ОРДЛО у 2014-2021 рр. як складова гібридної війни РФ проти України	Робота в групах, проблемні запитання: 1. Що можна вважати «інструментами м'якої сили» в освітній сфері у концепції «русского мира»? 2. Сучасна «гібридна війна» і її прояви в сфері історичної освіти у 2014-2021 рр.? 3. Спростуйте історичні міфи і фальсифікації, викладені у статті Путіна «Об историческом единстве русских и украинцев». Які з цих міфів зустрічаються в шкільних

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Силабус навчальної дисципліни

		підручниках з історії в ОРДЛО та окупованому Криму?
Тиждень 11. Лекція 11.	Тема 11. Зміни в шкільній історичній освіті на окупованих територіях України в умовах відкритої фази російсько-української війни (2022-2023 рр.)	

Рекомендована література

Основна:

1. Відгук українських істориків на статтю В. Путіна «Про історичну єдність росіян та українців» / Ін-т історії України НАН України. Київ, 2021. 8 с. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0015897> (дата звернення 29.08.2022).
2. Методичні рекомендації щодо викладання історії, основ правознавства, громадянської освіти та курсів духовно-морального спрямування у 2022/2023 навчальному році <https://www.schoollife.org.ua/metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-vykladannya-istoriyi-osnov-pravoznavstva-gromadyanskoyi-osvity-ta-kursiv-duhovno-moralnogo-spryamuvannya-u-2022-2023-navchalnomu-rotsi/>
3. Турченко Г. Ф., Терно С. О., Костенко Д. С. Антиукраїнський характер змін в шкільному курсі історії анексованого Криму (2014 - 2021 рр.) як складова гібридної війни РФ проти України. *Електронний збірник наукових праць Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти*. 2022. № 1(48). С. 1-10. URL: <https://drive.google.com/file/d/1PUH6xQqsZ2c4oZs2hYh-RCvOIDbcTf1V/view>. (Google Scholar).

Додаткова:

1. Аналітична записка ОСВІТА ТА ОКУПОВАНІ ТЕРИТОРІЇ За результатами експертного обговорення у рамках проекту «Аудит законодавчого поля щодо окупованих територій АР Крим та Донецької і Луганської областей 2014 – 2020 рр.» 20-21 жовтня 2020 р. https://ac.ucu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/LDK_-_osvita.pdf

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Силабус навчальної дисципліни

2. «Дядя Вова, ми с тобой», або магія шкільних підручників рф в Україні <https://culture.voicecrimea.com.ua/uk/diadia-vova-my-s-toboj-abo-mahiiia-shkilnykh-pidruchnykiv-rf-v-ukraini/>
3. Константинова Н. Знищення національної ідентичності і мілітаризація. Які особливості освіти на окупованих територіях? <https://www.radiosvoboda.org/a/osoblyvist-osvity-na-okupovanyh-terytoriyah/31144170.html>
4. КримSOS: як росіяни мілітаризують освіту на тимчасово окупованих територіях <https://krymsos.com/krymsos-yak-rosiyany-militaryzuuyut-osvitu-na-tymchasovo-okupovanyh-terytoriyah/>
5. Мілітаризація освіти: в окупованому Севастополі учнів змушують присягати росгвардії https://24tv.ua/education/militarizatsiya-osviti-sevastopoli-uchniv-zmushuyut-novini-krimu_n1765615
6. Мовчан С., Суляліна М., Галай А. Освітнє поле на тимчасово окупованих територіях України (2014- 2019 рр.) https://helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/Osvita_02.pdf
7. Тищенко Ю. Діти, які не знають мови та історії України. Як ми втрачаємо молодь Донбасу і Криму <https://life.pravda.com.ua/columns/2019/10/3/238426/>
8. Тищук Т., Алеканкіна К., Іванчук В. Оцінка імплементації державної політики підтримки абітурієнтів з Криму та ОРДЛО під час вступу до університетів України <https://voxukraine.org/wp-content/uploads/2021/01/Otsinyuvannya-implementatsii-derzhavnoi-politiki-pidtrimki-abituriyentiv-z-Krimu-ta-ORDLO-pri-vstupi-v-universiteti-Ukrai-ni-1-1.pdf>
9. Трансформації соціальних ідентичностей на тимчасово окупованих територіях (АР Крим, ОРДЛО). Напрями, тенденції політики ідентичностей з боку РФ, порушення прав людини <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gromadyanske-suspilstvo/transformacii-socialnikh-identichnostey-na-timchasovo>
10. Турченко Г. Історична наука і сучасна гібридна війна Росії проти України *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. Запоріжжя, 2016. Вип. 46. С. 217–223.
11. Турченко Г. Ідеї «русского мира» та «Новороссии» як пропагандистська зброя у сучасній російсько-українській війні *Феномен пропаганди та антипропаганди у сучасному світі: історико-політологічний дискурс* / наук. ред. Г.М. Васильчук, О.М. Маклюк, М.М. Бессонова. Запоріжжя, 2018. С. 274–289.
12. Турченко Ф., Турченко Г. Проект "Новоросія" і новітня російсько-українська війна . К. Ін-т історії України НАН України, 2015. 166 с.
13. Turchenko H. «Russian world» and the project «Novorossiia» as components of the information war of the Russian Federation against Ukraine *Propaganda and public consciousness in the south and east of Ukraine (1930s – early XXI century) : scientific monograph* / F. Turchenko and other. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2021, p. 29–45.

Електронні ресурси:

1. Галушко К. Розгром псевдоісторичної статті Путіна про українців і росіян. 10 запитань історіку. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=0tFB4XcLQM0> (дата звернення 12.07.2023).
2. Громенко С. Руйнуємо міфи російської пропаганди про Крим. 10 запитань історіку. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=lm0hZ9fG6To> (дата звернення 12.07.2023).
3. Історична правда. URL: <https://www.istpravda.com.ua> (дата звернення 29.08.2022).

4. Повномасштабне вторгнення Росії в Україну: історичний контекст// [Електронний ресурс]. Розділ сайту. Український інститут національної пам'яті. (Офіційний сайт)- Електронні дані – URL: <https://www.uinp.gov.ua/aktualni-temy/povnomasshtabne-vtorgnennya-rosiyi-v-ukrayinu-istorychnyy-kontekst> (дата звернення 12.07.2023).
5. Україна модерна: міжнародний інтелектуальний часопис. URL: <http://uamoderna.com/> (дата звернення 12.07.2023).
6. Український історичний журнал. URL: <http://uhj.history.org.ua/uk/archive> (дата звернення 12.07.2023).
7. Читиво: електронна бібліотека. URL: <http://chtyvo.org.ua> (дата звернення 12.07.2023).
8. Цілеспрямована милітаризація освіти, мови, культури та інша зброя «руського міра» на тимчасово окупованих територіях https://www.youtube.com/watch?v=Ro_sInPCaxg (дата звернення 12.07.2023).
9. Zaporizhzhia Historical Review. URL: <https://istznu.org/index.php/journal> (дата звернення 12.07.2023).

РЕГУЛЯЦІЯ І ПОЛІТИКИ КУРСУ

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Відвідування занять обов'язкове. Пропуски можливі лише з поважної причини. Відпрацювання пропущених **лекцій та семінарів** має бути регулярним за домовленістю з викладачем у години консультацій. У випадку систематичних пропусків буде застосована процедура повторного вивчення дисципліни (див. посилання на Положення у додатку до силабусу).

Політика академічної доброчесності

Усі індивідуальні дослідницькі завдання, що виконуються студентами під час вивчення курсу, перевіряються на наявність плагіату. Треба пам'ятати, що у загальному контексті плагіат – псевдотворчість. Будь-яке речення або ілюстрація, яке Ви використовуєте в роботі, має супроводжуватися посиланням на першоджерело. Приклади оформлення використаної літератури і джерел див. на Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15163>

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються.

Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел:

Електронний ресурс: наукова бібліотека ЗНУ: <http://library.znu.edu.ua/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання мобільних телефонів та планшетів під час лекційних занять дозволяється виключно у навчальних цілях. Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Комунікація

**ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Силабус навчальної дисципліни**

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle. Важливі повідомлення (оголошення про deadline подання контрольних робіт) регулярно розміщуються викладачем на цій платформі. Для індивідуальних запитів використовуються повідомлення на електронну пошту викладача galina_turchenko@ukr.net. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи. Відповіді на запити студентів подаються викладачем оперативно.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2023-2024

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених *кодексом академічної доброчесності ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. *декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти* (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до *положення про організацію та методичку проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. порядок повторного вивчення визначається *положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються *положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ycds571a>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється *положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті*: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Силабус навчальної дисципліни

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються *положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ycyfws9v>. конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: *положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; *положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога (061)228-15-84; (099)253-78-73 (щоденно з 9 до 21.00).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: Борисов Костянтин Борисович. Електронна адреса: uv@znu.edu.ua Гаряча лінія: Тел. (061) 228-75-50

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ. Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 16.00. Вихідні дні: субота, неділя.

ЕЛЕКТРОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (Moodle): <https://moodle.znu.edu.ua> якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «забув пароль/логін» за адресою moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

**ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Силабус навчальної дисципліни**

Центр німецької мови, партнер Гете-інституту:
<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>